

Docència a distància d'emergència

ANÀLISI DE LES EXPERIÈNCIES I OPINIONS DEL
PROFESSORAT I ESTUDIANTAT DES DEL DEPARTAMENT DE
TEORIES DE L'EDUCACIÓ I PEDAGOGIA SOCIAL

INVESTIGADORES: INGRID NOGUERA, FINA SALA I PALOMA VALDIVIA

AGOST DE 2020

Les autores d'aquest informe volem agrair al professorat del departament de Teories de l'Educació i Pedagogia Social, la seva generositat al compartir les seves experiències amb nosaltres així com la dedicació mostrada durant la situació d'alerta sanitària. D'igual manera, volem agrair a l'estudiantat la seva predisposició per a compartir les seves vivències i opinions. Aquest informe és el resultat dels esforços de tots i totes per a continuar ensenyant i aprenent en temps convulsos.

Índex

1. Resum.....	4
2. Disseny de l'estudi.....	5
3. Resultats.....	6
3.1 Experiències i opinions del professorat.....	6
3.2 Escenaris d'aprenentatge.....	7
3.3 Experiències i opinions de l'estudiantat.....	10
4. Recomanacions.....	11

1. Resum

El confinament sobtat ha fet que haguéssim d'adaptar la nostra docència a la no presencialitat de manera ràpida, no planificada i sense els recursos tecnològics i pedagògics adequats. Malgrat això, el professorat ha mostrat una gran capacitat d'adaptació i innovació tot oferint solucions diverses per a cada una de les assignatures. Aquesta recerca recull les experiències i opinions del professorat del Departament de Teories de l'Educació i Pedagogia Social i de l'estudiantat a qui li ha afectat l'adaptació de la docència durant el temps de confinament comprés entre març i maig.

Els resultats demostren que, malgrat un primer moment d'incertesa, el **professorat** ha adequat la docència de manera ràpida i imaginativa, cercant **estratègies** per a adaptar-se a la situació (p.ex., creació de material, flexibilització o coordinació docent). Les **dificultats** són diverses i inclouen la **sobrecàrrega**, **l'angoixa**, **l'aprenentatge digital**, **aspectes tecnològics**, **el desconeixement d'estratègies docents** adaptades a la docència a distància i la **comunicació** (la sincronia i l'augment de correus electrònics). Els neguits es refereixen a l'adaptació de la docència en grups grans, a la incertesa sobre la modalitat d'ensenyament per al curs vinent i l'avaluació. En front a les dificultats, s'han cercat **solucions** com l'ús del **xat per a fomentar la participació**, **la cerca d'eines diverses**, **l'ajuda entre companys** (docents) o oferir els **continguts en diversos formats**.

Existeix també una visió positiva sobre les **oportunitats** que ha ofert la situació, destacant que ha permès desenvolupar **nous aprenentatges**, **augmentar la flexibilitat** i **generar recursos que es podran reaprofitar**. Pel que fa a les **reflexions**, han estat recurrents les afirmacions: **"no era tan difícil"** i **"ha vingut per a quedar-se"**. Es mostra una predisposició a seguir utilitzant les tecnologies, fins i tot, una vegada es retorni a la docència presencial. Pel que fa al futur, algunes **millores** expressades són la **revisió dels formats dels continguts** i el **pas a la docència per videoconferència**.

Pel que fa als **escenaris d'aprenentatge**, en termes generals s'han mantingut les **sessions de classe per videoconferència**, reduint el temps de classe i dedicant un espai per a fer avançar el coneixement i un altre per a resoldre dubtes. S'ha emprat el Power Point com a format per a presentar els continguts, el fòrum per a promoure la reflexió i el debat i les lectures com a recurs habitual.

Els i les **estudiants** fan referència a tot tipus de **dificultats** (desorientació, conciliació, autoregulació del temps, comprendre la nova organització de les assignatures, motivació, sobrecàrrega, tipologia d'activitats, presència física, comunicació) i, majoritàriament, **prefereixen una assignatura presencial a fer-la a distància**. No senten que hagin tingut dificultats degut a les seves competències digitals ja que consideren que tenen un domini intermedi. Com a **aspectes positius** destaquen el fet de poder **continuar aprenent en temps de confinament**, **l'estalvi de temps en el desplaçament** i **la interacció amb els companys/es a través de les activitats**.

Respecte de les **estratègies docents**, es constata que les **videotrucades**, **el material per escrit**, **el fòrum**, **les activitats d'aprenentatge autònom** i **els correus electrònics** han estat el **més utilitzat**. D'aquestes solucions, el que es considera **més útil** són: les **videotrucades** (per a fer tutories, sessió expositiva o resolució de dubtes), **la**

presentació de treballs o repàs, la sessió expositiva a través de vídeos gravats i la resolució de dubtes per correu. Pel que fa a les adaptacions docents, el que més han valorat els estudiants és: la **flexibilitat** (en els lliuraments, el temps/horaris, l'avaluació, les videotrucades i les tutories) i l'**adaptació** del temari o continguts de l'assignatura, de l'avaluació i dels treballs. A mode de tancament, cal destacar que la preferència en cas d'un nou confinament és que **totes les assignatures siguin presencials** o que **cada assignatura tingui una part presencial i una part a distància.**

Com a resultat de l'estudi, es presenten algunes recomanacions referides a les metodologies, els continguts, les estratègies docents i la tecnologia.

2. Disseny de l'estudi

Aquesta recerca pretén conèixer la perspectiva de professors i estudiants en el disseny i aplicació de la docència a distància d'emergència i tipificar els escenaris d'aprenentatge plantejats en el marc del departament de Teories de l'Educació i Pedagogia Social. El focus no recau en comparar la docència presencial i la virtual, sinó en aprendre de la situació viscuda i trobar solucions a les mancances per a una futurible nova situació de confinament o de presencialitat intermitent en que ens tornem a trobar amb la necessitat d'ensenyar a distància.

Aquests són els objectius que han orientat l'estudi:

1. Conèixer la perspectiva de professors i estudiants en el disseny i aplicació de la docència a distància d'urgència.
2. Tipificar els escenaris d'aprenentatge adaptats a la docència no presencial pel professorat del departament de Teories de l'Educació i Pedagogia Social.
3. Fer propostes per a la docència a distància en el cas d'un nou confinament.

S'ha portat a terme un estudi de cas múltiple a través de diversos instruments de recollida de dades:

- *Anàlisi documental:* s'han revisat els plans docents dels Graus i Postgraus d'impartició del departament per a identificar l'activitat docent durant el segon semestre. S'ha generat una taula amb Excel que ha servit com a guia per a contactar al professorat per a la realització d'entrevistes.
- *Observació:* en la reunió plenària del departament de 31 de març s'ha realitzat una primera recollida d'exemples d'adaptacions a la docència no presencial que serveixen com a esbós per a la futura classificació d'escenaris d'aprenentatge.
- *Entrevista en profunditat al professorat:* s'ha construït un instrument amb 6 preguntes obertes per a indagar sobre l'experiència docent pel que fa al disseny i implementació de la formació a distància. Es vol conèixer quins són els obstacles trobats, les solucions trobades i les lliçons apreses. Les entrevistes s'han realitzat entre abril i maig, han tingut una durada d'entre 30 minuts i 1 hora i s'han realitzat de manera virtual, majoritàriament a través de Microfot Teams. Les converses han estat gravades i s'han pres notes. Posteriorment, s'ha creat un sistema de categories i el buidat de les entrevistes s'ha codificar a través d'Atlas.ti.

- *Enquesta a l'estudiantat*: s'ha confeccionat una enquesta per a l'estudiantat de les assignatures del departament amb docència en el segon semestre per a recollir la seva percepció sobre l'experiència d'aprenentatge a distància. L'enquesta s'ha passat la segona quinzena de maig a través de Microsoft Forms. El professorat ha estat qui ha fet arribar a l'estudiantat l'enquesta a través de les aules virtuals. La recollida de dades s'ha enfocat a l'experiència general de la docència a distància, per aquest motiu, cada estudiant ha respost una sola vegada l'enquesta amb l'opinió i experiència del conjunt d'assignatures cursades durant el confinament. S'ha recollit informació sobre l'equipament i connectivitat, l'experiència d'aprenentatge i informació demogràfica a través de 21 preguntes de resposta tancada, resposta oberta i tipus Likert. Les preguntes tipus Likert comprenen entre 9 i 15 afirmacions. En el futur s'analitzaran les respostes a través de l'SPSS.
- *Grup de discussió*: al juliol s'ha dut a terme un grup de discussió en el marc del departament per a comentar els resultats i compartir l'experiència pel que fa a l'avaluació.

3. Resultats

3.1 Experiències i opinions del professorat

Han participat un total de 29 professors/es del Departament de Teories de l'Educació i Pedagogia Social. S'han realitzat entrevistes a 24 persones per videoconferència i 5 respostes s'han recollit per correu electrònic.

Pel que fa a les **experiències i opinions del professorat** sobre l'adaptació de la docència, hem recollit els aspectes relacionats amb les estratègies docents, les dificultats, les solucions, les oportunitats, les reflexions i les millores a futur. Respecte de les **estratègies docents**, destaquen la **creació de material**, la **flexibilització** (temps, lliuraments i agrupació) i la **coordinació docent**.

Les **dificultats** amb les que més s'han trobat els i les professors/es tenen relació amb la **sobrecàrrega de feina**, l'**angoixa** provocada per com ha estat de sobtat el pas de la docència presencial a la docència virtual (i en referència a aquest tipus de docència en grup gran i a l'avaluació) i les **competències digitals**. El professorat s'ha trobat amb **dificultats tecnològiques** (desconeixement d'eines de videoconferència i de les pròpies eines de Moodle) i **pedagògiques** (s'evidencia que no hi ha prou amb fer el mateix que es feia presencialment, cal una adaptació i coneixements sobre estratègies per a la docència virtual). Es destaquen els **problemes de comunicació síncrona** i l'**augment de correus electrònics i tutories**.

Pel que fa a les **solucions** que s'han cercat per a fer front als problemes, el més habitual ha estat l'**ús del xat** per a incentivar la participació de l'estudiantat, **provar diverses eines** fins a trobar aquella que respon millor a les necessitats, **recolzar-se entre companys** i oferir **diversitat de formats** en els recursos.

Una de les grans **oportunitats** que la majoria del professorat anomena són els **nous aprenentatges** que la situació ha permès desenvolupar. També hi ha cert quòrum en que la situació ha afavorit la **flexibilitat** i que els **recursos creats es podran reaprofitar**.

En alguns casos es posa de manifest que la docència no presencial ha estat una oportunitat per a conèixer més a l'estudiantat, repensar l'assignatura o incrementar l'assistència a classe. En relació a l'avaluació, els participants del grup de discussió posen de manifest que l'educació a distància els ha fet sistematitzar més l'avaluació i fer els criteris més transparents i compartits.

Pel que fa a les **millores a futur**, destaca la necessitat de revisar el **format** en que es presenten els continguts o realitzar sessions per **videoconferència** (en els casos en que no s'ha fet fins ara). D'altres comentaris es refereixen a tenir major previsió i delimitar l'ús dels canals de comunicació.

Fins i tot en els casos del professorat amb menys competències o interès per la tecnologia, es mostra una **predisposició a seguir utilitzant les tecnologies** una vegada es retorni a la docència presencial. En general, en les **reflexions** es destaca que malgrat les reticències i pors inicials, **no ha resultat tan difícil** i que és un canvi que **ha vingut per a quedar-se**.

3.2 Escenaris d'aprenentatge

Fruit de les converses amb el professorat, s'ha pogut dur a terme una tipificació dels escenaris d'aprenentatge plantejats durant el temps de confinament. Volem destacar l'heterogeneïtat d'estratègies docents desenvolupades i la diversitat d'escenaris d'aprenentatge observats. En la majoria de casos, el professorat ha optat per una **combinació de les diferents metodologies** i estratègies que aquí es presenten segons l'element focal (Taula 1). És a dir, malgrat hi hagi un conjunt d'estratègies, hi ha un element que sobresurt i articula o vehicula la resta de metodologies emprades. Hem dividit entre les assignatures ordinàries i aquelles que fan referència a pràctiques i treballs finals.

En termes generals, cal destacar **que s'ha mantingut la docència a través de videoconferència síncrona reduint la durada de les sessions i mantenint la sessió en la franja habitual de classe**. Aquestes sessions, normalment s'han iniciat amb una explicació i han finalitzat amb 30 minuts d'espai per a la **resolució de dubtes**. En diversos casos s'observa també un procés d'adaptació i modificació del disseny a mesura que passen les setmanes. En algunes assignatures, s'inicia la docència a distància en base a recursos i un fòrum i, setmana rere setmana, es va complexitzant i incorporant noves estratègies. Pel que fa a la tecnologia i els recursos:

- Sovint s'ha optat, inicialment, per eines com Skype o Zoom i, paulatinament, s'ha tendit a utilitzar Teams, seguint les directrius institucionals.
- Els recursos, habitualment, s'han penjat en forma de lectures i els continguts en format PowerPoint.
- L'eina de fòrum sembla haver estat l'eina més utilitzada de Moodle per a promoure el debat i la reflexió conjuntament amb la eina de "Tasca" que s'ha emprat per al lliurament d'evidències d'aprenentatge.
- El vídeo i la videotrucada han estat les estratègies utilitzades per a la presentació de treballs.

- El seguiment de treballs (en petit grup, pràctiques, TFG i TFM) s'han fet, majoritàriament, per videoconferència. El feedback dels treballs ha estat a través de solucions diverses: comentaris al marge en el document, revisió en document compartit, per correu electrònic o rúbriques.

Per últim, comentar que en el cas de les pràctiques i els treballs finals, algunes adaptacions docents aplicades han estat:

- *En el cas de les pràctiques*: les hores que als estudiants els hi quedaven pendents, les han fet a través del treball a distància (si existia aquesta possibilitat en el marc de la institució). També s'ha instat a incorporar un apartat al treball per a recollir la reflexió sobre l'experiència viscuda pel que fa a la realització de pràctiques a distància.
- *En el cas dels treballs finals*: les opcions donades comprenen la recollida de dades en línia, la reducció de la mostra, la realització d'un treball teòric, la reconversió dels treballs en modalitat d'intervenció a treballs d'investigació amb dissenys d'intervenció. En la majoria de casos s'ha promogut incorporar la reflexió sobre l'impacte de la situació d'emergència en la realització del treball.

Assignatures ordinàries

Taula 1. Escenaris d'aprenentatge segons la combinació de metodologies.

Combinacions de metodologies i estratègies docents
Basat en el coneixement
<ul style="list-style-type: none"> • Contingut en format vídeo (vídeo lliçó) o text • Continguts (ppt + word) + videoconferència síncrona de resolució dubtes/debats • Sessió expositiva a través de vídeo gravats en microcàpsules + videoconferència síncrona per a avançar temari i resoldre dubtes amb suport ppt • Reflexió fòrum sobre material + videotrucada síncrona per avançar matèria (Sergi) • Materials a Moodle + videotrucada • Continguts en ppt amb àudio al Moodle + videotrucada síncrona per Skype utilitzant eina de votació + consulta de recursos de manera autònoma + tutories de treball grupal per videoconferència • Contingut en ppt + videotrucada síncrona (1h expositiva + 1 hora pràctica) • Videotrucada síncrona per a ensenyar a utilitzar programari
Basat en la reflexió sobre recursos
<ul style="list-style-type: none"> • Material en vídeo o ppt amb àudio + seminaris sobre lectures (lectura autònoma d'articles en grup) + resolució de dubtes per videotrucada sobre lectures o material • Videotrucada síncrona amb sessió expositiva i resolució de dubtes + seminari basat en la presentació d'una lectura en ppt amb àudio i penjat al Moodle + interacció fòrum • Lectures + participació al fòrum + videotrucada de resolució dubtes + treball grupal amb coavaluació i presentació per videoconferència

<ul style="list-style-type: none"> • Ppt amb àudio + fòrum + tutories/ Ppt amb àudio + tasques + lectures+ debat/ ppt +articles i documents + videotrucada síncrona • Ppt amb àudio + material al Moodle + videotrucada per a resoldre dubtes i debat • Lectura (guia amb preguntes i reflexions) + participació fòrum + ppt de temari amb reflexions sobre participació al fòrum + seminari basat en treball en grup autònom i lliurament a través de tasques de Moodle
Basat en el treball grupal
<ul style="list-style-type: none"> • Treball autònom en petit grup amb lliuraments a Moodle + videotrucades (petit/gran grup) + material a Moodle + participació al fòrum + 1 videotrucada per a resolució de dubtes • Material per escrit + vídeos temàtics gravats + videotrucada síncrona + activitats
Basat en l'activitat
<ul style="list-style-type: none"> • Ppt àudio + activitats a través de Moodle/ videotrucada síncrona (expositiva + resolució dubtes) + activitats a través de Moodle + pràctica de consolidació d'aprenentatges + treball grupal • Ppt al campus + activitats per a realitzar amb eines de fora o dins del Moodle + seguiment per correu
Basat en presentacions
<ul style="list-style-type: none"> • Videotrucada síncrona on els estudiants comparteixen informació sobre un tema • Presentació dels estudiants sobre un tema penjant una presentació amb vídeo, text o àudio + feedback en remot • Revisió de notes amb ppt amb àudio + treball presentat en vídeo + peer feedback + videotrucada síncrona per a feedback grupal + treball individual lliurat com a tasca amb feedback qualitatiu i quantitatiu
Basat en tutories
<ul style="list-style-type: none"> • Tutoria de grup petit de treball per videoconferència • Tutoria de grup petit de treball per videoconferència + mail

TFM, TFG, Pràcticum

- Correu electrònic + videotrucada individual/grupal
- Material específic (compartint pantalla i per correu electrònic) + tutoria individual per videotrucada
- Videotrucada individual + documents compartits a OneDrive
- Tutories individuals/grupals per videotrucada

3.3 Experiències i opinions de l'estudiantat

L'enquesta s'ha passat als i les estudiants de totes les titulacions implicades en el pla docent del professorat del Departament. Han respost un total de 227 persones a través d'una enquesta realitzada a Microsoft Forms. A continuació es presenta un resum de les dades obtingudes.

L'estudiantat, majoritàriament s'emmarca a la franja d'edat de 18 a 30 anys i estudia a temps complert. La seva autopercepció és que el nivell de competència tecnològica és intermedi (alt o baix). Pel que fa a **l'equipament i la connectivitat**, més de la meitat de l'estudiantat ha utilitzat el portàtil per a fer el seguiment de les assignatures i gairebé tots ho han fet connectats per wifi. Més de la meitat declara haver tingut problemes de connectivitat i no compartir l'equip de treball amb d'altres persones. La majoria confirmen disposar d'un entorn físic adequat per a fer el seguiment d'assignatures.

Respecte de l'experiència d'aprenentatge, la majoria dels i les estudiants responen afirmativament a tots els ítems referits a les **dificultats sobre l'aprenentatge a distància (desorientació, conciliació, autoregulació del temps, comprendre l'organització, motivació, sobrecàrrega, tipologia d'activitats, presència física, comunicació)** i, en la seva majoria, afirmen **preferir una assignatura presencial a fer-la a distància**. L'únic ítem d'aquesta pregunta en el que es mostren **en desacord és si han tingut dificultats degut a les seves competències digitals**, on la meitat es en desacord.

Pel que fa als **aspectes positius**, l'estudiantat destaca el fet d'haver pogut **continuar aprenent en temps de confinament, l'estalvi de temps en el desplaçament i el fet de poder interaccionar amb els i les companys/es a través de les activitats**. Respecte de les respostes obertes, els i les estudiants valoren la preocupació i empatia d'alguns professors, les sessions per videoconferència, disposar de més temps, no haver de passar llista, la gravació de les sessions magistrals i rebre informació sobre la situació a nivell docent.

Respecte de les **estratègies docents**, es constata que les **videotrucades, el material per escrit, el fòrum, les activitats d'aprenentatge autònom i els correus electrònics** han estat el **més utilitzats**. D'aquestes solucions, el que es considera **més útil** són les **tutories**, les **sessions expositives** (videotrucada o vídeo gravat) i la **resolució de dubtes** (videotrucada o correu).

Les **adaptacions docents** que més han valorat els i les estudiants són aquelles referides a la flexibilitat i l'adaptació a la situació. La **flexibilitat** fa referència sobretot als **lliuraments, el temps/horaris, l'avaluació, les videotrucades i les tutories**. Quan parlen d'**adaptació** es refereixen sobretot al **temari o continguts de l'assignatura, l'avaluació i els treballs**. Han valorat especialment bé les videotrucades, els vídeos explicatius, la comunicació (fluïdesa i rapidesa), l'avaluació, les tutories, els Power Point preferiblement amb àudio, la resolució de dubtes, les explicacions i la gravació de videotrucades.

Finalment, en quant a la preferència de la modalitat d'aprenentatge en cas d'un nou confinament, un terç **de l'estudiantat preferiria que totes les assignatures siguin presencials** mentre que un altre terç aposta perquè **cada assignatura tingui una part presencial i una part a distància**.

4. Recomanacions

Com a resultat de les dades obtingues per part del professorat i de l'estudiantat, a continuació oferim una sèrie de recomanacions que podrien ser d'utilitat per a una futurible situació de presencialitat intermitent:

Metodologia

- Els i les estudiants d'una universitat presencial com la UAB esperen seguir aprenent de manera presencial. Les metodologies que ajuden a reproduir l'aprenentatge al que estan acostumats és amb el que es senten més còmodes. Una solució ajustada a les seves necessitats és la combinació d'explicacions amb la resolució de dubtes i el desenvolupament d'activitats o seguiment en grups reduïts.
- Pel que fa a les explicacions, s'anima a fer-les a través de videoconferències, vídeos gravats i presentacions amb àudio.
- Pel que fa a la resolució de dubtes, una bona pràctica és destinar un temps de la sessió de videoconferència a aquest tipus d'interacció. Aquesta és preferible a la resolució a través de correus electrònics.
- Seria recomanable que es posin esforços en poder reforçar les dinàmiques de grup virtuals. Cal recuperar els aprenentatges significatius de les activitats d'aprenentatge més actives.

Continguts

- Diversificar els formats dels continguts, per no caure en la monotonia i avançar cap a la inclusió.
- Adaptar el temari per tal que es treballin els aspectes clau, evitant la sobreinformació i la sobrecàrrega.
- L'estudiantat valora, especialment, els continguts en formats (audio)visuals on el text s'acompanyi d'explicació.

Estratègies

- Establir moments per a comunicar-se amb els i les estudiants per correu electrònic.
- Mantenir sessions síncrones per videoconferència en la franja horària de l'assignatura però reduint a 1.30h.
- Revisar (i orientar sobre) el temps de dedicació esperable per a la consulta de recursos i la realització d'activitats.
- Publicar amb antelació el detall de les activitats i recursos a consultar.
- Establir canals de comunicació síncrons conjunts per a la resolució de dubtes.
- Flexibilitzar és una necessitat en la docència a distància per a adaptar-se a les situacions diverses que pot viure l'estudiantat i el professorat. En aquest sentit,

es recomana oferir més opcions pel que fa a lliuraments, temps/horaris, treballs i avaluació.

Tecnologia

- Crear un fòrum per a resoldre dubtes.
- En la mesura del possible, recomanar als estudiants que es connectin per Ethernet (cable) a les sessions per videoconferència per a mantenir una transmissió de dades estable i no tenir problemes de connectivitat.
- Seria recomanable que el professorat es coordini per a utilitzar les mateixes eines per al tipus d'activitats que són comuns a les assignatures (p.ex., Teams per a les videoconferències o OneDrive per a la compartició d'arxius).
- És recomanable la gravació de les sessions de videoconferència per a que aquestes es converteixin en un recurs més de l'assignatura.

A nivell institucional, destacar que es valora positivament l'oferta formativa virtual sobre metodologies i tecnologies per a la docència a distància així com les iniciatives de creació de comunitat entre docents.

5. Aspectes no resolts

Per últim, existeixen alguns aspectes que ha posat de manifest la situació de confinament, i la situació d'excepcionalitat que probablement encara s'allargarà algun temps a nivell universitari, que han quedat no resolts. Aquests aspectes els recollim a continuació i els exemplifiquem amb algunes preguntes:

- **L'aplicació de dinàmiques de grup virtuals en grups grans:** què succeeix amb aquelles dinàmiques de grup que són difícilment traslladables a la virtualitat?
- **Les metodologies docents que es poden aplicar si les sessions presencials requereixen de mesures de seguretat:** si l'estudiantat ha de mantenir una distància d'1,5 metres, podem aplicar metodologies i estratègies diverses que promoguin l'aprenentatge actiu i col·laboratiu?
- **La gestió de la privacitat de professorat i alumnat:** podem gravar les classes que realitzem per videoconferència si algun/a estudiant no està conforme? Com podem fer per a saber que els i les estudiants són allà si no volen encendre les càmeres a les sessions per videoconferència?
- **L'adaptació de l'avaluació i la gestió del plagi:** cal canviar el model d'avaluació de l'assignatura per a assegurar un major seguiment i evitar problemes tecnològics?
- **La sostenibilitat en la creació de materials docents:** cal prioritzar aquells formats fàcils de reeditar?
- **Les pràctiques virtuals:** com podem planificar les pràctiques en el cas de presencialitat intermitent o que no sigui possible assistir-hi presencialment o treballar a distància?
- **L'ús d'eines externes:** què és preferible fer quan les eines externes no ens ofereixen les prestacions que necessitem, canviem el disseny docent o utilitzem eines externes?

- **La comunicació síncrona enfront la flexibilitat:** quin ha de ser l'equilibri entre oferir espais de sincronicitat i afavorir la flexibilitat per a adaptar-nos a les diverses casuístiques de l'estudiantat?